

Тема: Ата-эне жөнүндө баллада
1-бөлүк
5-класс, IV чейрек

Кыргыз билим берүү академиясынын
илимий кызматкери: Алымбаева Бермет Бекешовна
alymbaevabermet18@gmail.com

Класстык саат

Сабактын максаты: Окуучуларга ата-эне, эже-ага тууралуу акыл-насаат айтып ата-эненин асылдыгын, ыйыктыгын даңктоого үйрөтүү.

Тарбия берүүчү: Окуучуларды адептүү, ата-энени сыйлаган, бир туугандарга жакын, сылык мамиле жасоого тарбиялоо.

Сабактын жабдылышы: сүрөттөр, накыл сөздөр, макалдар

*Атам менин жашоодогу тирегим,
Бүт мээримин чачкан эне билемин.
Ата-энем эч нерсеге алмашкыс,
Арнап келет бизге дайым жүрөгүн.
Б. Б. Алымбаева*

Ата-эне – бул уул-кыздын эч нерсеге алмашкыс жана эч нерсеге теңдешсиз дөөлөтү!

Ата жана эне, бала деген ыйык сөздөр жаткан ушул үч түшүнүк комуздун үч кылы сыңары өз ара айкалыша жаңырып, эл турмушунун бардык тарабын бирдей камтып, кыргыз элинин кылымдаган акыл-ой кеменгерлигин толук чагылдырып көрсөткөн туу дөөлөттөр болгон. “Ата-аска зоо, эне мөлтүр булак, бала шам чырак”.

Пайгамбарыбыз илгери айткан тура: “Ата-энең сенин жаннат дарбазаң, кааласаң аны тургуз, кааласаң аны бузуп сал. Ошол үчүн ата-эне - өмүр башаты, адам жашоосунун түбөлүктүүлүгүнүн тиреги!

Адам баласы ата-энесиз жаралбайт. Ошондуктан биз үчүн ата-энеден артык эч ким жок. Алардын баркына жетүүгө аракеттенели! Аларды сыйлайлы, татыктуу балдардан бололу. Ата-энедин жеңилин жерден, оорун колдон алалы!

Ата-эненин үй-бүлөдө кандай орду бар?

Аны силер билишиңер керек, мисалы, ата-кара күч жагынан күчтүү, маселе чечүүгө чечкиндүү, үй-бүлөнү, ата-мекенин коргоочусу.

Кыргыз баласы атасын сыйлап төргө отургузуп ысык чайын сунган, атанын акылы менен акылдашып келген. “Ата көргөн ок жанат, эне көргөн тон бычат”, - демекчи, атанын сөзү ок болот деп сестенип келген акылдуу улан-кыздар. Ата деген - башталыш. Деңиз суусу дарыядан, дарыя булактан башталгандай сен атадан башталгансың. Сен – атаңдын уландысысың.

Ата тарбиясын кандай түшүнөсүңөр?

Ата – үй-бүлө кыйынчылыктарын, балдардын азап-тозогун жүктөп бараткан кербен сыяктанат, ал ошол эле кезде коом, көпчүлүк менен өз үй-бүлөсүн туташтырып турган көпүрө, руханий да, материалдык да көпүрө. Ошол үчүн атаңарга жаман сөз айтпаш керек, акаарат келтирбеш керек.

Жылуу сөзүңөр менен дайыма көңүлүн алгыла. “Ата ыраазы – Алла ыраазы”.

А кээ бирлери адеби деле бардай, билимдүү, бирок атасына, энесине мээримин жок. Аларды карылар үйүнө жеткирип коюшат. Ата-эне үчүн мындан өткөн кордук барбы? Кичинекейинен бөпөлөп чоңойтуп, түн уйкусунан калып, кызыл эт наристесинен багып, эрезеге жеткирген ата-энеге андай сыйлоо бала тараптан жарашпайт. “Бир ата жүз тарбиячыдан өйдө” – дейт Ж. Герберт. Ошол атага, энеге биз өмүр бою карызбыз.

Үй-бүлөнүн бекем болуусуна атанын орду бараандуу, анткени камкор атанын аракеттери үй-бүлөнүн бекем болуусуна шарт түзөт.

Эне тарбиясын кандай түшүнөсүңөр?

Үй-бүлөдөгү эң чебер жана акылман – бул эне. “Аял үйдүн куту, турмуштун туткасы” – деп бекеринен айтылбаса керек.

Эми мен силерге бир улуу макалды айтып көрөйүн. “Бейиштин ачкычы энендин таманында” – деп энени ыйык тутушкан. Ушул макалды чечмелеп көрөлүчү: “Бейиш – бул түбөлүк бактылуу жашоо” – дейбиз. Мына ушул чыныгы бактылуу жашоо – энелерибиздин таман алдында.

Ал эми “Эне” – деген ким? “Эне” деген үч тамгадан турган сөз, өзүнө канчалаган кереметти камтып турат. Эне – бул дүйнөдөгү эң кымбат, эң ыйык асыл зат.

Ал – үй-бүлөнүн куту, жашоонун башкы каарманы, тилеги, нур чачыраткан жарыгы, жанып турган жылдызы, айтор, бардык жакшылыкты өзүнө камтып турган мээримдүү, боорукер, балдарына болгон сүйүүсү чексиз, жан дүйнөсү назик жан. Энени урматтап сыйлай билүү – биздин ыйык милдет.

Эненин мээримини балага дем берип, ыйманын ысык кылып турган. “Мээр” деген нерсеге эне жакын болгон. Ошол үчүн айтылат “энеңе мээринң керек, атага дээринң” керек деп. Энелик сезим деген башкача бир керемет нерсе тура, көрсө... Күндөн сурашат экен: “Сенин табыңдан өткөн тап барбы?” – дешип. “Бар”, - дейт экен ал. Бул-эненин мээримини. Өлүмдөн сурашыптыр: “Сага тең келе турган күч барбы? – дегенде. Бар, - дейт экен ал. Бул –эненин мээримини. Ошол үчүн эне мээримини ташты ээритет, эне каары тоону кулатат.

Эне – бул улуу сезимтал, асыл жан. Анын жылуу мээриминен кереметинен күч, дем алып, бийиктерге жетеленесиң. Үйдө эне барда сүйүүнүн жылуулук илеби уруп турат.

Эне бар үчүн биз барбыз, аалам бар, адам бар, турмуш бар, жашоо бар. Тогуз ай көтөрүп омурткасы сыздаган–эне! Жан жаратып, өмүр ыроолоп, жарыкка алып келген дагы–эне. Ошол күндөн баштап энелер жаныбыздан карыш жылбай, күнү-түнү өмүрүбүздүн узун болуусун, ден-соолугубуздун чын, келечегибиздин кең, ыйманыбыздын бар болушун, акылыбызды, адамгерчилигибизди тилеп сураган жан – ошол биздин энебиз.

Айкөл мээримине ар убак таазим кылыш керек балдары. Чын эле дүйнөнүн башаты – эне эмеспи. Эненин эмгеги эч нерсеге тең келбейт тура. Ак сүтүн берип торолтконучу, түн уйкусун үч бөлүп, үстүндө көпөлөктөй айланып, кара-жанын карч уруп, сени эрезеге жеткиргеничи?

“Эне сүйүүсү күн шооласы сыяктуу болот” – дегендей энелик сүйүү агылып-төгүлүп, айкөл мээрмандыгы дайыма балдардын жүрөгүндө. Эне деген улук сөз, жакшылап аңдасак, бул-сен чоңоюп эр жетип, төбөң көккө тийип, канчалык көкөлөп өспө, канчалык атак-даңкка жетип зор болбо, баары бир сенин башатың, башталышың турбайбы.

Үйгө тапшырма:

- Ата-эне тарбиясы деген эмне?
- Кыскача эссе, класстер түзгүлө.

Интернет булактарындагы сүрөттөрдүн ссылкасы:

www.infourok.ru

www.vkurse.kz

www.ok.ru

www.mypresentation.ru

www.zkasorken.kz

<https://www.youtube.com/watch?v=Gj3UpG9lyNU>